

bylo nutno na volném trhu vykupovati je od jednotlivců. Přesto problém přebytků bylo nutno vyřešiti tak, že v červnu bylo zakázáno semílání nového obilí na dobu od 1. července do 31. srpna 1935. Mlýnům byla uložena povinnost odebírat staré obilí, při čemž se dávají prémie těm mlýnům, které odeběrou co nejvíce obilí v co nejkratší lhůtě. Nejistota o stavu letošního úrody, způsobilá opožděné stanovení cen. Kontingence mlýnské výroby odstranila podbízení v cenách mouky, takže tyto stouply. Vláda se zaručila, že zabrání jakémukoli zdražování a stanovila za pevné ceny, které se platily 15. července t. r. Valná hromada Obilní společnosti, která se koná v listopadu, schválí bilanci, jejíž rozpětí činí 17 miliard, tedy cifra u nás neslýchaná. Záruka státní, jež podle zák. č. 137/34 může dosáhnouti výše 60 mil., bude toliko 20 mil. Jiné zásahy státní by vyžadovaly daleko většího nákladu. Rok činnosti Obilní společnosti nesplnil ani předpokládané naděje, ani předpokládané ztráty. Nutno tedy čekati s definitivním hodnocením tohoto obrovského pokusu na další zkušenosti.
Jos. Sommr.

ŘEČNICKÝ KURS, který se velmi osvědčil a který vzbudil veliký zájem, bude letos Spolkem československých právníků Všeherd v Praze opětován. Bližší informace poskytne kancelář spolková (Praha I., právnícká fakulta u Čechova mostu).
Úř.

PRÁVNICKÁ JEDNOTA V PRAZE. Týdenní schůze se budou konati o 18. hodině v síni čís. II. (přízemí čís. 13) v budově právnícké fakulty v Praze I. u Čechova mostu, ve čtvrtek dne 7. listopadu 1935. Přednáší pan Dr. Jaroslav Pošváb, odborový rada ministerstva vnitra v Praze: »O vině u správních deliktů«. — 14. listopadu 1935: Přednáší pan soukr. doc. Dr. Bohumil Kučera, odborový rada ministerstva zahraničních věcí v Praze na téma: »Revise mezinárodních smluv v systému Společnosti národů«. — 28. listopadu 1935: Přednáší pan soukr. doc. Dr. František Vážný, vrchní odborový rada ministerstva pošt a telegrafů v Praze, na téma: »Základy práva obchodních společností a společenstev též s hlediska reformy«. — 5. prosince: Přednáší pan Dr. Jiří Kojecký vrchní ministerský komisař ministerstva vnitra v Praze: »O státní příslušnosti právníckých osob«. Úř.

L i t e r a t u r a .

ENGLÄNDER-SCHRANIL: *Finanzwissenschaft und tschechoslowakisches Finanzrecht*. — Nakladatelství Rudolf M. Rohrer, Brno 1935. Str 502. 8°. Cena 150 Kč.

Autorům v jejich díle zřejmě šlo o to — jak jest ostatně již patrné z titulu spisu — přizpůsobiti svou práci požadavkům osnovy našich právníckých fakult: v knize se v rámci finančně-vědeckých úvah traduje čs. finanční právo (vyjímaje býv. uherské právo, platné na Slovensku). Že autoři sledovali především didaktické účely, jest ostatně patrné i z okolností, že se nevypořádají s literaturou, ba že ji reprodukují a citují co nejméně; snad si v tom ohledu uložili až příliš velikou zdrženlivost, když vedle asekurační, ekvivalentní a obětové daňové teorie a vedle A. Smithe a Ad. Wagnera již vlastně ani neuvádějí jiné finančně-vědecké teorie, ani jiného čelného representanta finanční vědy. I když z některých vývodů knihy jest na př. patrné, že jsou polemicky zahroceny, neuvádí se obyčejně, proti komu tato kritika směřuje. Přibližně polovina knihy jest dílem univ. prof. O. Engländera, druhá polovina dílo univ. prof. R. Schranila. Z hlediska didaktického pak jest do jisté míry nevýhodou, že jeden autor zpracoval — i s hlediska systematického — materii dosti

nezávisle na druhém. Jako učebnice bude konečně kniha připadati posluchačstvu práv patrně příliš objemnou.

Přes tyto námitky však můžeme rozhodně tvrditi, že Engländer-Schranilův spis patří k nejpозорuhodnějším a nejvážnějším pokusům, jež se v oboru, který si autoři zvolili, u nás stal a že čs. finanční literaturu opravdu obohatil. Právě pro svou obsáhlost, pro množství materiálu v něm shromážděného, bude cenný i těm, kdož se i mimo studium o naší finanční soustavu chtějí informovati; informačnímu účelu by snad prospělo ještě trochu více číselných výkazů (jichž jinak tu jest arci dost a jež ostatně v pouhé učebnici jsou ovšem potud zbytečné, že brzy zastarávají). Avšak i bez nich, zvláště části, zpracované Schranilem, může býti užitečný i pro zcela praktickou potřebu, na př. finančních úředníků. Klad knihy dlužno ovšem hodnotiti podle toho kterého z obou autorů:

Engländer jest především národohospodářem. Nejpěchlivěji proto zpracoval kapitulu o národohospodářských účincích daní a teorii o přesunu daní. Látku tu zřejmě dokonale ovládá. Může zde totiž navázati na svou cenovou teorii; jeho základnou jest rakouská hospodářská škola. Ke kapitolám, z nichž jest patrné, že jim autor věnoval obzvláštní péči, patří též kapitola o veřejných podnicích. Naše pozitivní finanční právo mu slouží spíše za praktický doklad k jeho abstraktním finančně-vědeckým úvahám. Jinak se tu omezuje na reprodukci obsahu našich pozitivních finančně-právních norem. Schranil si sice více všímá juristické stránky věci, nelze však říci, že by věnoval nějakou zvláštní pozornost obecným naukám finančně-právním; otázky toho druhu, pokud přicházejí v úvahu, přizpůsobuje celkem koncepci O. Mayera. Úvahy finančně-vědeckého rázu nahraňuje z větší části úvahami historickými; osvědčil zde, jakož i při vyhledávání platných našich finančně-právních norem neobyčejnou péči a důkladnost. Také jeho srovnávání naší finančně-právní úpravy — na př. v kapitole o rozpočtu nebo o samosprávných financích — s cizí, jest neobyčejně instruktivní. Dlužno pouze litovati, že ani zde si nemohl odpustiti politické polemické narážky (na př. na str. 444), jejichž hrot lze přece vhodněji stylisací ulomiti, což by potřebám učebnice více hovělo; zbytečné bylo také, že pro Užhorod a Mukačevo užívá maďarských jmen Ungvár a Munkacs.

Úvodní kapitoly knihy sepsal prof. Engländer. Finanční vědu definuje jako nauku o veřejném hospodářství (Haushalt), které se od soukromého hospodářství liší účelem, totiž snahou podporovati obecné blaho, t. j. blaho počtem neomezené skupiny jednotlivců, a způsobem opatrování příjmů, totiž tím, že zde uplatňuje své výsostné právo. Finanční nauka podle něho obsahuje poučky finančně-teoretické, finančně-politické a finančně-právní. Uznává, že konečný cíl finanční politiky, obecné blaho, se dotýká jak veřejných příjmů, tak i veřejných výdajů. Obecné blaho charakterisuje jako entelechii; dostatečným důvodem jeho platnosti jsou mu jen pouhým rozumem seznatelné zásady mravního poznání. Vycházejí ze zásad racionalistické etiky a opírají se i na př. v oddílu o obecných daňových zásadách — zřejmě o utilitarismus, jeví se nám E. i v dalších vývodech, pokud se v nich zabývá politickými úvahami, což se děje dosti často, jako stoupenec liberalismu (a nominalismu — sociální celek mu zůstává vždy jen souborem individuí). Není však naprosto neústupným dogmatikem: jako doklad pro to nám může sloužiti jeho nesouhlas s teorií poplatků Marca de Viti, který zřejmě pod vlivem svého liberalistického nazírání dovedl ve svém systému veřejných dávek aplikovati pouze soukromohospodářské poučky o cenovém mechanismu. Na druhé straně nemůže ovšem E. při zvoleném noetickém východisku činiti zásadní rozdíl mezi teoretickým a t. zv. praktickým poznáváním — jak jsme to již viděli při jeho vymezení soustavy finanční vědy — ani uznávati jinou zvláštní noetickou problematiku poznávání.

Po úvodu následuje v jeho části kapitola o státních výdajích,

v dalších kapitolách pak probírá postupně státní příjmy soukromohospodářské, veřejné podniky, poplatky, obecnou daňovou nauku, hospodářské účinky daní, ty které typy přímých daní a poplatků a státní dluhy.

Druhý díl knihy, jehož autorem jest Schranil, jest věnován především spotřebním daním. Pozoruhodné jsou zde zejména vývody o vývoji zákonodárství od obecné potřební daně z r. 1829 až do dnešní doby. V dalších kapitolách se probírá daň z obratu, daňová technika, rozpočet a samosprávné finanční hospodářství. Oběma dílům jest společný věcný rejstřík.

Okolnost, že v knize přišla zkrátka obecná nauka finančně-právní, jest především nedostatkem osnovy, již se kniha musila přizpůsobiti

Čakrt.

Dr. FERDINAND PEROUTKA: *Budování státu*. Praha, Borový, sešitové vydání, seš. 52—64, str. 1626—2044. — Od posledního referátu (viz roč. XVI., str 184) vyšlo mnoho nových sešitů. Ač nijak nechceme ubíratí významu dalším kapitolám Peroutkova díla, přece jen proti dřívějším jejich látka značně ustupuje do pozadí. Souvisí to i s tím, že líčená doba je také méně významná, než počátky státu a ústavní vybudování republiky. Kapitoly těchto nových sešitů mají především význam politický. Tak je to především sporná otázka *diplomatických styků s Ruskem*, dále provedení *voleb* a tím ovšem prvý *vstup Němců do parlamentu*. Z právnického stanoviska bych snad nejlépe vyzdvihl, že tu Peroutka shromáždil materiál k problému honorování *válečných půjček* a k *počátkům Malé dohody*. Říjnový sešit (64.), opravující těžký nedostatek v paginaci, líčí *národnostní bouře*, vzniklé kolem zabrání Stavovského divadla.

Je vskutku možno obdivovati práci Peroutkovu, ale zároveň nebude jistě ve zlém vykládáno upozornění, že jeho dílo se rozbihá do šíře nečekané. Je to vidět již z posledních sešitů a pro dílo samo by bylo dobře, kdyby záhy autor našel závěrečný moment. Od bystrého postřehu Peroutkova bychom pak uvítali na závěr celkové hodnocení. Č a.

JUDR. A ING. LEOPOLD ŠAUER: *Změny v cenách velkoobchodních a jejich měření*. Knihovny Statistického obzoru sv. 32. V Praze 1934. Nákl. Orbisu, Str. 188. Cena Kč 45.—. — Šauer patří k oné naší generaci národohospodářské, která nadobro zúčtovala s deduktivním teoretisováním v národním hospodářství, v němž dává přednost přesné kvantitativní analýze před abstraktními spekulacemi. Tato metoda způsobuje, že řešení problémů národohospodářských se odklání stále více a více od rozboru širokých souborů jevů k hodnotám pokud možno jednoduchým, t. j. od širokých charakteristik k důležitým detailům. Cestou této kvantitativní analýzy dochází autor ke zjištění teoretických i praktických nedostatků úhrnných indexů velkoobchodních cen, sloužících k měření neklidu v cenové hladině. Shledává na základě podrobných rozborů zejména, že tyto indexy zkreslují skutečnost, poněvadž vyjadřují toliko intenzitu převládajících změn, není však možno na nich pozorovat pravých příčin cenových fluktuací (na příklad, zda vzestup cenové hladiny pramení z mírného vzestupu většiny pozorovaných druhů zboží či z prudkého vzestupu jediného druhu), jakkoliv právě znalost příčin jest hlavně zde žádoucí. Odtud autor právem soudí, že jest zapotřebí měřit i pohyby cen uvnitř velkoobchodních indexů, což se děje t. zv. měrami disperse a indexem přeměstění, stavícími cenové fluktuace do zcela jiného světla. Pro tuto nepřesnost vyčerpává se úkol velkoobchodních indexů hlavně v naznačování všeobecné vývojové linie. Avšak i toto sledování všeobecných úkolů předmětnými indexy není zcela uspokojivé, poněvadž tu chybí věrný obraz pohybů všeobecné hladiny cenové a kupní síly.

Pochopitelně, i ve vývoji jednotlivých členů výběru, z nichž jest konstruován index velkoobchodních cen, existuje značná rozmanitost.

Proto bude nutno neustále pracovati o zdokonalování indexu, a ještě snad více — uchylovati se v hospodářské praxi přímo k pozorování jednotlivých členů souboru, jemuž však musí předcházeti důkladné studie o technologii zboží a o jeho trhu. Rádi věříme se Šauerem, že další statistické práce na tomto poli — budou-li se ubírat cestami jím naznačenými — nepovedou jen ke zdokonalování statistického studia národního hospodářství, ale i k úspěšné tvorbě nových cenových teorií na solidnějším základě.

Dr. Potužil.

DR. CARL HELLER u. DR. MAX LAPPERT: *Die Gebührengesetze mit Entscheidungen*. Stiepels Gesetzsammlung. Liberec 1935. 2. vyd. podle stavu k 31. prosinci 1933. I. svazek 1377 str., II. sv. 1856 str. Cena I. a II. sv. váz. 395 Kč. — Jak známo, causa Neštěmice vyvolala v poslední době značné zneklidnění v podnikatelských kruzích co do poplatnosti různých listin a jednání, jakož i značné obavy před přísnými důchodkovými tresty, nerozptýlené ani výslovným prohlášením poplatkového odboru ministerstva financí, že podřízeným úřadům nebyl dán žádný pokyn, aby postupovaly rigorosněji. Touto všeobecnou situací byla dána konjunktura pro vydávání četných poplatkových příruček, jejichž inflace jest nejlepším důkazem zavládnutího zmatku. Avšak tyto brožurky — ne vinou jejich autorů, nýbrž v důsledku spletitosti poplatkového práva — nemohly splnit než nepatrnou část svého informativního úkolu. Tím spíše jest pozdraviti, že Stiepelovo nakladatelství se odhodlalo k rychlému vydání »Gebührengesetze« z r. 1927, jakkoliv na tomto faktu jest dosti politováníhodným zjevem, že po této stránce mají Němci primát před Čechy.

Syematika 2. vyd. jest stejná jako ve vyd. původním. Dílo se skládá ze dvou obsáhlých svazků. První z nich obsahuje komentář k poplatkovému zákonu z r. 1850 a k jeho novelám, resp. doplňkům, a to v chronologickém uspořádání až do r. 1925. Druhý svazek zahrnuje obsáhle a pečlivě sdělaný tarif, veškerá ustanovení o poplatkových úlevách a osvobozeních, konverzní zákon z r. 1907, zákony o kolku z hracích karet, o daních z cenných papírů, o daních dopravních a posléze veškeré změny a doplňky těchto norem, pokud vyšly za tisku. Snazší orientaci mají usnadňovat závorky, do nichž vloženy normy novelované, postranní čáry, upozorňující na to, že běží o text zákona z r. 1850, diferenciace typů, řada tabulek a chronologický rejstřík poplatkových předpisů spolu s rejstříkem věcným, abecedně uspořádaným a majícím 125 str. Judikatura, jež otištěna při §§, k nimž se víze, jest neobyčejně obsáhlá.

Nelze pochybovat ani dost málo o tom, že toto nejdůkladnější vydání československých poplatkových norem, mající již svou starou tradici a přečkavší již jednoho ze svých autorů (dr. Heller zemřel v r. 1933), splní i tentokrát své důležité poslání. Ovšem, nejraději bychom viděli, kdyby Heller-Lappert působil také na příslušná místa úřední a legislativní, a to v tom směru, že dnešní poplatkové právo se stává ode dne ke dni větším a větším labyrintem, jehož náhrada modernějšími předpisy je již velmi naléhavá.

Dr. Potužil.

DR. JAN GALLAS a DR. JOSEF LIPPERT: *Zákon o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách*. Nákladem »Československého Kompasů«, Praha 1935, stran 979, cena Kč 100.—. — Předpis o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců prodělaly značný vývoj. Od rakouského zákona z 16. prosince 1906 č. 1 ř. z. ex 1907, přes novely č. 138/1914 a 92/1918 až po dnes platný zákon č. 26/1929 ve znění Opatření Stálého výboru č. 162/1829 a zákonů č. 125/1931 a č. 117/1934. Od poměrně jednoduchých předpisů prvního zákona — významného tím, že to byl první pokus zvláštní úpravy invalidního a starobního pojištění pro vrstvy soukromých zaměstnanců — až po složité předpisy dnes platného zákona, tvořícího neobyčejně důležitý výsek našeho právního řádu, značného významu hospodářského. Přes to není na našich právnických fakultách tomuto oboru nuceného pojištění, obdobně jako sociálnímu a

úrazovému pojištění, věnována patřičná péče. Právě proto jeví se v tomto oboru nejvíce potřeba dobrého komentáře, který by nahradil právníkům nedostatky dnešního studijního řádu na našich univerzitách a který by byl spolehlivým vodítkem po teorii a zejména po judikatuře, která, jelikož se jedná o nálezy vrchních pojišťovacích a rozhodčích soudů, není obecně přístupným způsobem publikována.

Autoři komentáře, ředitelé Všeobecného pensijního ústavu, byli nad jiné povoláni k výše uvedenému úkolu. Vyšli z tohoto předpokladu a zadali před vlastní komentář instruktivní historický přehled vývoje pensijního pojištění. — Hlavní těžiště díla tvoří část druhá, obsahující text zákona, doplněný vyčerpávajícím výkladem autorů, judikaturou a vyňatky z důvodových zpráv. Citovány jsou tu také právní normy, pokud mají význam pro některou otázku pensijního pojištění, jako zákon č. 154/1934 o soukromých zaměstnancích, živnostenský řád atd. Přes to, že autoři se snažili být pokud možno struční, byla jejich hlavní snahou úplnost. Tak poukazují na obzvláštní pečlivost, s jakou se zabývali otázkou rozsahu pojištění a povinnosti (§§ 1 a 2 zákona). Vyzvednouti sluší dále, že autoři se nespokojili pouze citací rozhodnutí vrchního pojišťovacího soudu a Nejvyššího správního soudu, nýbrž že uvádějí také judikáty Nejvyššího soudu, pokud mají vztah k materií pensijního pojištění. Jedná se tu zejména o důležitou otázku náhrady škody, způsobené nepřihlášením resp. nesprávným přihlášením se strany zaměstnavatele, kde judikatura často kolísá (§ 5), nebo s §em 148 zákona související otázku možnosti soudní exekuce. Dále jsou tu uvedeny jinde nepublikované interní normy a dohody, jako Dohoda o prozatímní úpravě převodů při vzájemných přestupech mezi Všeobecným pensijním ústavem a Ústřední bratrskou pokladnou. Výklad jest doplněn instruktivními příklady propočtu důchodů.

V části třetí jsou uvedeny další předpisy, týkající se pensijního pojištění, zejména prováděcí předpisy, předpisy o nemocenském pojištění soukromých zaměstnanců, předpisy o pojišťovacím soudnictví, úmluvy o t. zv. náhradních ústavěch a mezistátní úmluvy, dotýkající se pensijního pojištění.

Úkol, který si autoři položili, splnili skvěle. Komentář umožní každému snadnou orientaci v předpisech a judikatuře pensijního pojištění a usnadní tak zvládnutí tohoto oboru práva.

JUDr. Karel Witz.

MARCEL PLANIOL-GEORGES RIPERT: *Traité élémentaire de droit civil*. 3. sv. Paris 1935. — Meno zomrelého slávneho profesora Planiola ostane vždycky chlúbob francúzskej civilistiky. Jeho dielo, ktoré po dlhých učiteľských zkušenosťach bolo prepracované, neskoršie za spolupráce prof. Riperta, vyšlo práve v novom vydaní. Nové vydanie sa celkove len málo uchyľuje od predposledného. Zachováva sa to isté rozdelenie. Dielo skláda sa s troch silných sväzkov. V prvom sväzku jedná sa o všeobecných princípoch, o osobách, o rodine, o nespôsobilých a o majetku. Druhý sväzok, venovaný je pojednaniam v dôkazoch, o hlavných teoriách obligácie, o kontraktach, o privilégiiach a hypotékach. Tretí diel potom jedná o pomeroch manželsko-právnych, o successii, o darovaniach a testamentoch. Výklady sú podrobné a jasné, dielo prihliada k platným právam cudzozemským, aj k historii, takže každý záujemca najde v ňom dokonale spracované jednotlivé inštitúty civilnoprávne. Nemožno len zdôrazniť úvodné slová prof. Riperta, kde medzi iným píše o Planiolovi, že »Son Traité représente le plus bel effort de la science juridique française du début du XXe siècle pour rendre à notre droit civil un éclat que la vieillissement de la législation et la stérilité des discussions exégétiques menaçaient de lui faire perdre.«

Dr. R. Stanislav (Paříž).

GEORGES RIPERT: *La règle morale dans les obligations civiles*. Paris 1935. 3. vyd., str. 447. — Toto dielo Ripertovo, profesora právnickej fakulty a školy politických vied v Paříži, vyšlo práve vo svojom trefom vydaní. U nás iste bola venovaná pozornosť jeho predošlým vydaniam a

preto ho nebudeme rozberat podrobne. Zaujímavý problém Ripert rozberá v piatich obsiahlych kapitolách, ku ktorým pripojuje ešte úvod a záver. Práca je veľmi dôkladná, o čom svedčí aj okolnosť, že bola poctená cenou Institutu.
Dr. R. Stanislav (Paříž).

DR. ALOIS J. JINDŘICH-DR. JAROSLAV PODLIPSKÝ: *Die Pensionsversicherung der Privatgestellten*. Bratří Stiepelové v Liberci, 1935, 8°, stran 822. Kč 135.— — Autoři rozdělili knihu na čtyři díly: v prvném podávají přehled o vývoji pensijního pojištění a souborný popis dnes platného zákona, v druhém otiskují text pensijního zákona ve znění novely č. 117/1934 Sb. z. a n. s podrobným výkladem k jednotlivým paragrafům, ve třetím díle jsou obsaženy novely k pensijnímu zákonu v oficiálním překladu, příslušné mezinárodní smlouvy a ostatní normy, jež mají význam pro pensijní pojištění, jakož i resoluce zákonodárných sborů, usnesené při projednávání novely z roku 1934. Ve čtvrtém díle jsou otištěny vzorce formulářů přihlášek, ohlášek změn a odhlášek. Cenným doplňkem knihy je podrobný rejstřík, otištěný ku konci knihy.

Důvodem rozdělení knihy na právě zmíněné díly byla snaha, dáti v souborném popisu i čtenáři věci neznalému přehled o hlavních zásadách zákona, jeho pojmech a spojitosti jednotlivých ustanovení, čili poskytnouti tak průpravu k lepšímu porozumění vlastních zákonných ustanovení, jež jsou pak v druhém díle podrobně komentována. Zvláště cenným stává se dílo tím, že v druhém oddíle pod čarou je uvedena důležitá a řádně zpracovaná judikatura.

Knihy je nepochybně nejprístupnějším a nejobsáhlejším komentářem, jenž dosud vyšel v německém jazyce a je především tím cenná, že podává v celku různé, nyní platné normy, a to se zřetelem k judikatuře až do nejnovější doby. Komentář není jen překladem českého vydání práce těchže autorů, nedávno vyšlé, nýbrž byl v některých částech doplněn a pozměněn a tak přizpůsoben novému právnímu stavu.

Systematické, instruktivní uspořádání látky, lehce přístupný sloh autorů, jímž dílo přes svoji obsažnost je snadno přístupno i neoborníku, činí knihu pomůckou, kterou lze velmi doporučiti a jež bude vítána zvláště čtenáři německého jazyka, poněvadž jí bylo odpomoženo citelným nedostatkem díla v německém jazyce, jež by jednotně podalo obsažnou a porůznu rozptýlenou látku.
—dl.

ROČENKA NÁRODNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ republiky Československé 1934—1935. Praha, 1935. Archiv N. S. str. 92. 8°. — Jako léta minulá vydává náš parlament příručku, o níž pravidelně referujeme. Také tento svazek má svůj obvyklý pořad, který by v suchých datech, přece jen výstižně zachovává nejdůležitější data o naší parlamentní historii. Pro ní, ale ovšem i pro samotnou praxi budou vždy velmi vítány stručné přehledy jednání v plenárních schůzích obou komor i v jejich výborech, kde se Ročenka však obmezuje jen na přehledné tabulky. Tento svazek však je téměř historický a stěží vůbec kdy se naskytne příležitost zaznamenat okamžik obdobně slavnostní: je to projev předsedů obou sněmoven ve slavnostních schůzích 6. března 1935 na oslavu pětáosmdesátých narozenin presidenta republiky, dále text adresy pozdravné a odpověď pana presidenta spolu s projevem ministerského předsedy.
Č. a.

DR. FRANT. KRAUS-DR. BOH. ŠMÝD: *Úrazové pojištění dělnické* se zákony o odškodnění nemocí z povolání a úrazovém soudnictví, knihovny sociálního pojišťování č. 13, nákladem časopisu Svěpomoc v Praze, 1935, 8°, stran 116, cena brož. Kč 12.— — Kniha obsahuje výklad k nejdůležitějším ustanovením zákonným, jakož i příslušnou judikaturu, pokud se ovšem za dřívějšího řízení u rozhodčích soudů významněji projevila a ustálila; kniha si všímá také ustanovení o odškodňování nemocí z povolání, jakož i o novém řízení soudním v oboru úrazového pojištění. Autoři při vydání knihy přihlíželi k potřebě života; knížka bude však vítanou

pomůckou i pro právníky, u nichž byl pocífován nedostatek přehledného a lehce použitelného souhrnu těchto norem. Dr. Jindřich.

L'ANNÉE SOCIALE 1934—1935. Publikace Mezinárodního úradu práce v Ženevě, 1935. — Kniha obsahuje podrobné informace o sociálním zákonodárství a o životních podmínkách zaměstnanců, hlavně dělníků celého světa. Zvláštní pozornost jest věnována snahám, kterým směřovaly k odstranění nezaměstnanosti a hospodářské tísně: okamžitá pomoc nezaměstnaným, široká politika veřejných prací, snížení pracovní doby. Publikace přináší zprávy o všech zákonech a opatřeních, jež se snaží přizpůsobiti hospodářskou soustavu novým podmínkám; je doplněna četnými a podrobnými statistikami. Dr. Jindřich.

PROF. DR. GEORG DAHM: *Nationalsozialistisches und faschistisches Strafrecht*. Nakl. Junker u. Dünnhaupt, Berlin 1935, str. 32. cena Kč 8.— — Ačkoliv nacionálněsocialistické i fašistické trestní právo staví se společně v protivu k liberalismu, přece nejen v jednotlivostech, nýbrž i v celku mezi oběma právy jsou podstatné rozdíly, na něž Dahm ve svém spisku záslužně upozornil. Dahm nepojednává o rozdílech mezi oběma zmíněnými právy do podrobnosti, avšak právě tím, že se neutápí v podrobnostech, rozdíly jeví se jasnějšími. Již z nadpisů jednotlivých kapitol je vidno, v čem Dahm spatřuje tyto rozdíly. V kapitole, nadepsané »Volk und Staat« po vysvětlení rozdílu mezi německým a italským pojetím státu a mezi nacionálně-socialistickým a fašistickým právním myšlením dochází k závěru, že tyto rozdíly vedou zpět k rozdílu mezi lidem a národem. Zatím co lid vyjadřuje jednotu rasy a krve, na níž spočívá duchovní společenství, jest národ duchovní a dějinná jednotu (str. 7). V další kapitole nesoucí název »Richter und Gesetz«, zvláště zajímá problem zásady »nullum crimen sine lege«; autor v této kapitole vysvětluje, proč nacionálněsocialistické trestní právo tuto zásadu neuznává a fašistické trestní právo ji staví v čelo svého trestního zákoníku (str. 11). Ve stejném duchu jsou výstižně nastíněny rozdíly mezi oběma právy i v těchto ostatních kapitolách Dahmova spisku: Willens u. Gefährdungsstrafrecht; Landesverrat, Hochverrat und Auflehnung gegen die Staatsgewalt; Volksgenossen und Fremde; Ehrverletzung und Wahrheitsbeweis. Olšar.

LOUIS LE FUR: *Nástin mezinárodního práva veřejného*. Přeložil dr. Z. Ehler. S předmluvou ministra zahr. věcí Dr. E. Beneše. Nakl. Orbis. Praha 1935, str. 742. Cena Kč 48.— — Ministr Beneš velmi správně v předmluvě poukazuje, že předpokladem všeobecného politického vzdělání je pokud možno přesná a dokonalá znalost základních pojmů, obsahu a tendencí mezinárodního práva veřejného a že to není jen požadavek školské odborné učenosti.

Dílo Le Furovo zasluhuje pozornosti jednak s hlediska učení autora, jednak s hlediska překladu. Učení Le Furovo buduje na koncepcích novodobé školy přirozenoprávní. Le Fur nám představuje typickou školu francouzskou, k níž naše právní věda netíhne. S některými názory Le Fura nelze souhlasiti v důsledku jeho zmíněného učení, tak s názorem, že *státní území je věc*, kterou možno zciziti, zašantročiti, jako kteroukoli jinou věc (str. 175), jinými slovy Le Fur má za to, že moc, kterou vykonává stát nad svým územím, je analogická s mocí, kterou vykonává vlastník podle zásad práva občanského nad svou věcí. Nebo zase Le Fur učí, že uznání státu má povahu deklaratorní, totiž, že »jsou-li pohromadě všechny prvky státu má nový stát právo na svoje uznání....« (str. 438, č. 596), zatím co dnes víme, že povaha uznání státu je *konstitutivní* a že pouze na takový stát, který je způsobilým subjektem k právům a závazkům dle mezinárodního práva, můžeme pohlížeti jako na stát. Na stanovisku našem stojí také všichni naši internacionalisté: Hobza, Kallab, Tomsa, Zimmermann. Pokud se týče platného procesního práva mezinárodního, tu nám Le Fur podává sbírku nejrůznějších případů, jejichž povaha je ponejvíce historická;

spíše měl věnovati zřetel dnešnému stavu procesního mezinárodního práva. Le Fur nerozlišuje historii od platného práva. Tak na př. v platném právu probírá Ženevský protokol (č. 535n.), který patří do historie.

Zvláštní kapitolu sluší věnovati ještě *překladu* díla Le Furova a odpověděti na otázku, zda překladatel stačil svou výzbrojí teoretickou a jazykovou k přeložení Le Furova Nástinu. Překladatel se nespokojil pouhým překladem, nýbrž přidával do učebnice Le Furovy vlastní partie, v nichž vykládá své názory. Tak nám překladatel na př. rozvíjí na sedmnácti stranách (str. 419—435) *své názory na otázku střední Evropy* a uznává za nejvhodnější zařaditi je do oné části Le Furova díla, která je zasvěcena *právu platnému*. Tato místa působí v díle Le Furově velmi rušivě, poněvadž *otázka střední Evropy nepatří vůbec do učebnice mezinárodního práva, nýbrž do čisté politiky*. Toho si byl také Le Fur vědom a proto o této otázce nepojednal. Touto a jinými podobnými chybnými exkursemi překladatel Le Furovo dílo znehodnotil. Podobné vlastní názory rozvíjí překladatel na mnoha místech; jsou označeny hvězdičkou. K tomu sluší poznamenati, že Le Fur sám doplnil pro český překlad svůj Nástin mnohými dodatky a že překladatel, považuje je za nedostatečné, přičinil ještě dodatky své.

Při pročitání jednotlivých kapitol překladu velmi často jsme nuceni nahlížeti do originálu, poněvadž překlad je nesrozumitelný a těžkopádný. Jsou také arci místa, která si dovede myslící čtenář opravit sám i bez konfrontace s textem originálním, jako na př. si opraví nadpis na str. 437, č. 594, kde překladatel mluví o »uznávání států« místo správného překladu o »uznání států«, neboť stát je buď uznán nebo neuznán. Uznání je akt *definitivní* a nikoliv trvajícím, jak má za to překladatel. Nebo čtenář si také opraví nadpis u č. 169, který zní: »Spolková soustava v Německu na správné znění »Spolková forma...« (Le Fur v originále praví: »La forme fédérative...«) Touto chybou je protkáno celé dílo, tak zvl. u č. 206, 207, 209, 216, 182, 183, 184, 191, 192, 199. Jak známo právní věda operuje přesnými pojmy; překladatel Le Furova díla však nikoliv. Č. 192 má pak nadpis »Rozznávací rys spolkového státu« místo správného a lepšího překladu »Rozlišná povaha...« (v orig. »Caractère distinctif...«). Poněkud huře dopadl překlad tam, kde překladatel text jinak pochopil, ač konečně i některé výše zmíněné chyby mají věcný charakter. Poukážeme aspoň na místa typická. Tak na str. 71 u č. 139 čtete: »Poněvadž tu není státu kdykoliv nemáme co činiti s útvarem (?) vytýkajícím si sociální cíl povahy povšechné (?), je třeba vzepříti se také proti spatřování státu v Černých vlajkách tonkinských, které hrály v určité chvíli (?) politickou a vojenskou úlohu...« V originále má tento pasus znění jasně a smysl jiný, než jaký mu dává dr. Ehler. Le Fur tam užívá slova »collectivité« ve smyslu »kolektivum«, »celek« a dr. Ehler nám ho překládá výrazem »útvár« (tak i u č. 207) nebo autor v témže textu užívá slov »ordre général« a překladatel je překládá výrazem »povaha povšechná« (!), nebo dále Le Fur zde užívá výrazu »un moment« a dr. Ehler nám jej překládá slovy »určitou chvíli« místo správného překladu »krátký čas«. Dále část citované věty pokračuje: »...bylo to však sdružení... které usilovalo o svoje obohacení prostředky neoprávněnými«, zatím co má být správně »prostředky nedovolenými« (v originále »moyens illicites«). A v další větě na témže místě mluví překladatel o »sdružení Flibustýrů antilských«, zatím co správný překlad má zníti »sdružení pirátů antilských«, neboť francouzské slovo »Flibustier« znamená námořní lupič, pirát. Tuto spousta právě uvedených věcných chyb jsme příkladmo vybrali z *desitřítákového textu resp. z dvou vět* na str. 71. Nebo dále u č. 219, str. 110 překládá slovo »mesure« výrazem »míra«, ač ve skutečnosti na cit. místě slovo to má smysl zcela jiný. Tak překladatel zde praví: »...je otázka míry...« místo jedině správného překladu »je otázkou slušnosti« nebo »je otázkou mravu«, neboť na cit. místě mluví se o tom, že podle soukromého práva se příčí veřejnému pořádku všechny smlouvy, jimiž je

svoboda jedného z kontrahentů potlačena. Že i v této souvislosti překladatel přeložil slovo »mesure« výrazem »míra« svědčí znovu o nedostatku jazykového citu a nepochopení textu. Bude snad zajímavo poukázat ještě na jednu typickou kapitolu, která má název »Hlavní spisovatelé mezinárodního práva« (str. 269), v níž překladatel neuvádí žádného z našich internacionalistů (Hobza, Kallab, Tomsa, Zimmermann), z nichž každý má svou výtečnou učebnici, ale místo nich uvádí ze spisovatelů v Československu »Slovník veřejného práva«.

Chyba nespočívá v Le Furovi, neboť ten sepsal svůj Nástin velmi jasně, nýbrž v překladateli, který svou výbrojí teoretickou i linguistickou naprosto nestačil k jasnému přeložení a pochopení myšlenek Le Furových a svými vlastními, nevhodně doplňujícími výklady pak dílo Le Furovo ještě více znehodnotil, učiniv je zvláště pro studující právnický ztížil použitelným.

Dr. Olšar.

ZDENĚK PEŠKA: *Československá ústava a zákony s ní souvislé*. I.-II. díl. Praha 1935, strán 1975, cena 210 Kč. Vyšlo ve dvoch sväzkoch ako sv. XXXIX. komentovaných zákonov čsl. Komparu. Systematické rozdelenie materiálu sleduje v I. diele teoretické kritéria pojmu štátu a rozvrhnuté je na osem kapitol, naproti tomu druhý diel sleduje systém ústavnej listiny. I. kapitola je venovaná vzniku československého štátu a obsahuje materiál majúci čiastočne povahu prameňov historických, čiastočne charakter normatívny. Táto kapitola je uvedená vlastnými úvahami autora o vzniku čsl. republiky; rozlišuje dve akcie, ktoré viedly k čsl. štátu: zahraničné účinkovanie Čsl. Národnej Rady a domácu oslobodzovaciu akciu Čsl. Národného Výboru. Pokiaľ sa týka teórií o dobe vzniku nášho štátu kloní sa autor k tým, ktorí ho kladú do doby 28. októbra 1918. K tomu sa pojí text 35 dokumentov rozmanitej povahy, menovite deklarácie a noty spojeneckých vlád o uznaní medzinárodnej subjektivity čsl. štátu, čsl. národa a o uznaní Nár. Rady za vládu, ďalej i revolučné prehlásenia vzniklé z akcie Nár. Výboru. Potom uvažuje o udalostiach vedúcich k integrovaniu Slovenska do republiky a k pripojeniu Podkarpatskej Rusi. Všetky slovenské a rusínske i americké deklarácie a rezolúcie neodvislosti došly pod oddielom C a D textuálneho publikovania. K tomu sa viažu konečne ustanovenia mierových smlúv o medzinárodnom uznaní štátu čsl. so strany centralnych mocností a o záväzkoch, ktoré tieto štáty a (najmä) ČSR prevzala ohľadne úpravy štátneho občianstva a menšinových práv. II. kapitola osvetľuje provizorné štátne sriadenie čsl. a obsahuje základný zákon z 28. októbra 1918, zatýmnu ústavu a ďalšie prechodné ustanovenia o štátnych symboloch, o nár. shromáždení a medzinárodneprávný materiál a judikatúru ohľadne zatýmneho stavu otázky štátneho občianstva. V ďalšom publikujú sa čsl. zákony zavádzajúce zatýmne zemské sriadenie v hist. zemiach republiky a na Slovensku a t. zv. generálny štatút podkarpatoruský. III. kapitola reprodukuje ústavnú listinu, hojne komentovanú a doloženú príslušným materiálom judikačným i legislatívnym, a v prílohe dôvodové zprávy i referát zpravodajcu ústavného výboru, prednesený v plénu Nár. shromáždenia. IV. kapitola vzťahuje sa k ústavnému súdu, V. k štátnemu územiu. V tejto obsiahnuté sú všetky medzinárodné ustanovenia, vymedzujúce hranice republiky i normy stanovacie historické hranice nášho štátu, všetky pozdejšie územné zmeny ako i predpisy, vzťahujúce sa k vedeniu štátnej hranice a ochrane hraničnej čiary, inkorporačné dekréty, a konečne normy upravujúce pohraničný styk. K Podkarpatskej Rusi, berúc v počet jej zvláštne ústavné postavenie, vzťahuje sa kap. VI. o jej sriadení a ohraničení. Obsiahla kapitola o štátnom občianstve (VII.) rozčleňuje všetky predpisy do dvoch skupín: líši trvalé predpisy o nadobúdaní a ztrate štát. občianstva a vnútroštátne i medzinárodneprávne normy, vzťahujúce sa k úprave štát. občianstva, podmienené vznikom čsl. štátu. Osmou kapitolou o štát. symboloch a sviatkoch ukončuje sa diel I. Druhý diel začíná kapitolou (IX.) o národnom shromáždení a obsahuje normy o vol'be a složení oboch snemovien, o trest-

nej ochrane volebného práva, jednacie poriadky NS. a Stáleho Výboru, zákon o trestnom stíhaní prezidenta a ministrov pred parlamentom, predpisy o právnom postavení členov a orgánov NS. a normy týkajúce sa volebného súdu. V kapitole o prezidentovi republiky (X.) sú obsiahnuté všetky normy vzťahujúce sa na tento orgán štátu, ale i zákony o počtách prezidentovi Masarykovi. Kapitola XI. uvádza všetky právne predpisy o ostatných orgánoch moci vládnej, menovite o ministerstvach a vláde a ostatných ústredných úradoch, t. j. najv. účet. kontrol. úrade, ústr. št. pokladni, zrušenom pozemkovom úrade, riaditeľstve št. dlhu, štát. úrade štatistickom a štát. rade štatistickej i poradných sboroch vlády a kontrolných komisiách. Sem sú zaradené i normy o právnom postavení členov vlády. Konečne nasleduje najobsiahlejšia a zároveň posledná kapitola o právach a slobodách ako i povinnostiach občianskych a ochrane menších národných, náboženských a rasových. Táto XIII. kap. delí sa na tieto oddiele: A. Rovnosť, B. sloboda domovná a tajomstvo listovne, C. vysťahovalectvo, D. tlač, E. spolčovanie a shromažďovanie, F. mimoriadne opatrenie, G. náboženské vyznania, H. školy a iné kultúrne ústavy, I. právo jazykové. Hlavné predpisy o tlači, právu spolčovacom a shromažďovanom ako i právu jazykovom, patria k partiam i pri vydaní noriem hodne obťažným. Veľmi mnoho ustanovení týchto oborov hlavne z práva uhorského bolo zprístupnené tým spôsobom, že boli často po prvý krát preložené do štátného jazyka. — Na konci pripojený je obsiahly prehľad literatúry k čsl. ústave a zákonom s ňou súvisiacim, jazyka československého i iného, a rozdelená je podľa popísaného systému XIII. kapitola (str. 1874—1899). Potom nasleduje systematický prehľad (str. 1901—1918), chronologický register (str. 1919—1932) a vecný register (str. 1933—1975). Z zhodnoteniu diela stačí konštatovať, že ide o prvý československý komentár ústavy a súvisajúcich zákonov, že je v ňom shrnuté všetko, čo sa označuje systematickým pojmom ústavného práva, spolu s pomocným materiálom tak historickoprávnym, ako materiálami zákonodárneho procesu, judikatúry a jurisprudencie. Mnohé ustanovenia bolo treba sohnáť na miestach dosť neprístupných, hlavne pokiaľ šlo o výnosy a nariadenia uhorské. Vlastné poznámky autorove prinášajú cenné osvetlenie všetkých teoreticky sporných otázok a plné vyporiadenie sa s jednotlivými názormi. Dľa slov samotného vydavateľa úkolom zbierky je poskytnúť kompletnú príručku ústavnoprávneho materiálu praktikom a vysokoškolskému študentstvu akúsi štátoprávnu čítanku. V oboch ohľadoch splní dielo i tie najnáročnejšie a maximálne požiadavky a svojim systémom a pomocnými registrami je veľmi prehľadným celkom i pre osoby v právnoústavnej materii menej orientované.

Dr. Luby.

MEMORANDUM *profesorského sboru právnické fakulty university Komenského v Bratislave o potrebe unifikace právního řádu v Čsl. republice* (zvláštny odlaček z čas. Prúdy, 1935, č. 7, Bratislava, 12 strán) vydané na prahu nastávajúceho nového zákonodárneho obdobia je prevolaním, od obnovenia štátnej samostatnosti a jednotnosti Čechov a Slovákov toľko krát reprezentantami čsl. právnictva márne opakovaným, ktoré sotva bude môcť formulovať činiteľ nad prítomného povolanejším. Vo svojom memorandu zdôrazňuje, že behom 17 rokov zodpovední činitelia nepostarali sa o odstránenie právneho dualizmu, v očiach cudziny diskreditujúceho konsolidovanosť nášho štátneho sriadenia a živiaceho aj sociálne a hospodárske rozdiely oboch právnych oblastí, pri prisluhovaní práva z dvojakého právneho poriadku urážajúceho živý cit spravodlnosti československej pospolitosti a konečne zfažujúceho štúdium práva v rozsahu nezvládateľnom. Rovnako trpí však aj charakter republiky ako štátu demokratického a právneho, keď obyvateľstvu je zfažované poznanie právneho poriadku osnovaného v autentických textoch nemeckých a maďarských. Tento stav je veľmi nedôstojným i s hľadiska štátneho jazyka, ktorému nedopomáha nijako k jeho právam. Dľa memoranda nejde len o problém materiálnej unifikace, ale za bezprostredný úkol označuje sa

predne jazykové unifikovanie celého právneho poriadku, t. j. potreba, všetky platné zákony a nariadenia, i zákony zemské a štatúty župné preložiť do jazyka českého a slovenského (paralelne) a publikovať ich v tomto znení ako autentickom. Vlastným problémom unifikácie je materiálne sjednotenie predpisov jednotlivých právnych oborov. Pokiaľ sa týka práva občianskeho navrhuje sa vylúčiť predbežne z týchto prác partiu práva rodinného a dedického, ktoré zdržujú svojimi spornými otázkami uzákonenie ostatných častí osnovy a sjednotenie obchodného práva. Podobne sa javí problém i vo sfére práva trestného, kde by sa malo počať s unifikovaním trestného súdneho poriadku a potom pokračovať s tými časťami hmotného práva, ktoré obsahujú menej sporných problémov, predovšetkým so všeobecnou časťou trestného zákona. Ľahším je riešenie o civilnom práve procesnom, kde práce už natoľko pokročili, žeby sa mohlo pristúpiť k vlastnému zákonodárnemu aktu. V správnom práve je problém unifikácie veľmi mnohostranným a tiež nie rovnako ľahko prevediteľným a naliehavým, takže sa rozbieha v dlhšie problémy jednotlivými správnymi obormi dané. V oboru verejných financií niektoré predpisy boli už sjednotené; najmävsou stránkou tohto rezortu je roztrieštenosť predpisov práva poplatkového a finančného práva trestného.

Načim vyzdvihnúť menovite metodu, ktorá je v memorandu navrhnutá: predpokladom unifikácie je presná evidencia právnych noriem a preto *potreba založiť inštitúciu legislatívneho archívu*. Postup sjednocovacích prác musí byť potom založený na predom presne vypracovanom *unifikačnom pláne*, ktorý môže predvídať dve cesty: prednosť je dať tej metode, že právo jednej časti štátu rozšíri sa principiálne bezo zmien aj na druhú právnu oblasť, ako toho bolo už dosiaľ, ale len skrovne u nás použité; druhá metoda, ktorá s unifikáciou spojuje aj reformu a kodifikáciu, má byť sledovaná len v tých oborech, kde patričný normový materiál vyžaduje reformy.

Pokiaľ sa týka právnej formy unifikácie má sa previesť, pokiaľ je to možné, vládou vo forme vládneho nariadenia. Vláda je k tomu čiastočne oprávnená už de lege lata zmocňovacími zákonmi a tieto zmocnenia by sa mali rozhojniť špeciálne k úkolom unifikácie. Pre tie obory, ktorých normovanie dl'a panujúceho mienenia nutne vyžaduje formu zákona (právo občianske, trestné, procesné) bolo by sriadiť spoločný kodifikačný výbor oboch snemovien, aby práce boli odborné a s urýchlením prevedené; prejednanie osnov v parlamentných výboroch a plenu by smelo viesť len k prijatiu alebo zamietnutiu osnovy ako celku, nie i k jednotlivým zmenám.

V tomto memorandu profesorský sbor právnickej fakulty univerzity Komenského v plnom vedomí svojho vedeckého a kultúrneho poslania na Slovensku poníma problém unifikácie ako problém prvoradne slovenský, ale tiež ako najvažnejšiu životnú otázku československého štátu.

List československých právnikov Všeherd, mal už mnoho príležitostí byť tlumočníkom názorov, ktoré k tejto otázke zaujímajú čl. právnická obec, najmä jej mladšia generácia. Stanovisko to je známe. Vitáme preto toto memorandum vyšlé z miesta najpovolanejšieho, ale zároveň vyslovujeme svoje poľutovanie nad tým, že po tak dlhej dobe stav unifikácie je taký, že profesorský sbor právnickej fakulty bratislavskej je nútený zdôvodňovať súrnu potrebu sjednotenia zákonodárstva a správy a hovoriť len o *plánoch* unifikačných v čase, keď v susedných štátoch (Poľsku, Jugoslávii a Rakúsku) ešte aj ťažšie problémy tohto druhu boli už dávno tak řečeno úplne vyriešené v záujmu prestýže štátu a národa i spravdnosti a všetkého právnickva.

Dr. Luby.

JULIUS TAFFERNER - KONSTANTIN DLUGOPOLSKÝ: *Manželskoprávna príručka*. Bratislava 1935. Nákladom »Universum« v Bratislave. Strán 242. Cena 60 Kč. Kniha pozostáva zo štyroch častí. Prvá časť obsahuje prekážky manželské, druhá manželskú úpravu, tretia platné čl. zákony a obežníky a štvrtá trestné ustanovenia. Časť prvá. Po všeobec-

ných informáciach o pojme manželstva nasleduje popis spôsobu uzavretia manželstva, aký toho času u nás (Slovensku a Podkarpatskej Rusi) platí. Na to nasledujú náležitosti manželstva a najmä sa obšírnejšie popisuje »matrimonium non existens«, ku ktorému skrz neistotu niektorých našich ustanovení môže ľahko dojsť. Napokon sú systematicky podrobne vylíčené všetky rozlučujúce i zakazujúce prekážky manželské a to podľa slovenského manželského zákona s príslušnými zmenami a doplnkami podľa čl. manželskej novely. — Časť druhá, Pojednáva najprv o ohláškach. Tu sa popisuje ich účel a všetky náležitosti, ako príslušnosť pre nariadenie ohlášok, príslušnosť matrikára, jeho prípadné vylúčenie a všetky formality potrebné ku vydaniu ohlášok, pričom sa ani nezabúda vyzdvihnúť oslobodenie od ohlášok, o čom v praxi vládne dosť veľká neistota, spôsobiaci komplikované prípady. Taktiež sa tam pojednáva o postupe, keď príslušný orgán odoprie nariadiť ohlášky, potom keď sú tieto už nariadené a ako sa vykonávajú. Ďalej je popísané oslobodenie od prekážok manželských a ohlášok, pokiaľ je to možné a do akej miery, potom všetky predpoklady k uzavretiu platného manželstva čo sa týka formálneho aktu samotného, t. j. pôsobnosť, príslušnosť, zistenie ohlášok a ich platnosti, uzavretie manželstva a jeho zápis do matriky. K tomu sa ešte poji vylíčené pokračovania pri dodatočnom manželstve a legitimácie detí týmto manželstvom. Druhá časť končí uvedením predpisov, týkajúcich sa uzavretia manželstva cudzozemca v Československu a čl. štátnieho občana v cudzine. Časť tretia. — Obsahuje najdôležitejšie zákony a predpisy, týkajúce sa manželskoprávneho pomeru. Tak predovšetkým sú uvedené všetky paragrafy manželskej novely čl., platiace na Slovensku a Podk. Rusi i s poznámkami, ktoré vysvetľujú prípadné zmeny. Potom nasledujú predpisy: o písaní manželských matrik, o vzájomných pomeroch náboženských vyznaní, o zmene náboženského vyznania (jeho oznámenie u príslušného úradu a formálne predpoklady k tomu), nový zákon o osvojení (zák. čís. 56/1928 Sb. z. a n.) pričom sa čitateľ môže poinformovať i o rozdielu medzi osvojením podľa nového dnes platného zákona. Nakonec sú uvedené niekoľké obežníky Krajinského úradu v Bratislave o podrobnejších formalitách cirkevných sňatkov a vyhláška min. škol. a nár. osvetý o uznaní cirkvi československej na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi. Časť štvrtá obsahuje trestné činy, ktoré spadajú do oboru manželského práva. Sú to jednak trestné činy odporujúce trestnému zákoniku o zločinoch a prečinoch (zák. čl. V/1878) a prestupkoch (XL/1879), jednak manželskému zák. čl. XXXI/1894. Tieto jednotlivé predpisy sú opatrené výkladmi a poznámkami, obsahujúcimi čítané prípady z býv. uhorskej právnej praxe a judikatúry, vzťahujúcej sa ovšem teraz na územie Slovenska a Podk. Rusi. Sú dobrým doplnkom a objasnením jednotlivých predpisov zvlášť pre tie prípady cenným, kde vládne ešte i dodnes neistota. Kniha táto je v právnickom svete slovenskom veľmi vítaná, keďže prináša všetky dnes platiace predpisy na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi týkajúce sa otázky manželstva. Nie tak v teorii. ako viac v praxi pociťujú sa v tomto smere mnohé nejasnosti, ktoré zapríčiňujú často dlhotrvajúce komplikované spory, majúce vo verejnosti neblahé účinky. Nie je neekonomickým zaoberať sa týmito otázkami a staré medzery vyplňovať, keď ešte dlho bude nutné čakať na vyhlásenie nového jednotného občianskeho zákonníka československého a teda i práva manželského. Tým cennejšou je však novo vyšlá manželskoprávna príručka, keď rozoberá a vykladá predpisy, zo ktorých väčšina bude, s malými zmenami, platiť aj po vyhlásení nového občianskeho zákonníka. Je určená predovšetkým pre štátnych matrikárov a duchovných, pre ktorých je skutočne nepostrádateľnou príručkou, avšak svojím odborným systematickým rozborom uspokojí i náročného odborníka. Abecedný vecný ukazovateľ na konci knihy zvyšuje len jej dokonalosť.

F. Karpát.

KAMIL KROFTA: *Podkarpatská Rus a Československo*. Praha 1935. Nákladem Svazu národního osvobození v Praze. Knihovna Svazu národ-

nho osvození. Svazek 98. Stran 61. Cena Kč 4.—. — Autor na začiatku uvádza, že v dobe tesne po svetovej válke i naši čelní historikovia sa mylne domnievali, že Podkarpatská Rus je len provizorne pridelená k ČSR. a že povinnosťou Československa je »pripraviť území co nejpohodlněji pro příštího držitele, který je prostě sloučí se svým majetkem«. Pozdejší však sami od toho odstúpili. Kompetentné sú však prehlásenia ministra Dra Beneša i z minulého roku, kde sa pridrižiava usnesenia mierovej konferencie a nepochybuje o tom, že Podkarpatská Rus je trvalou súčiastkou ČSR. Prirodzená poloha tejto zeme a stáročná jednota politická s Uhorským zavádzajú príčinu ku rôznym pochybnostiam, ktoré sa snaží autor odstrániť srovnaním dejinného vývoja Podk. Rusi a jej obyvateľstva s vývojom československého národa v zemiach starého českého štátu a na Slovensku. A tu chce práve vytknúť niektoré styčné body medzi nimi, vyskytnuvšie sa v histórii. Autor však vopred pripomína, že táto jeho práca má byť len akýmsi pokusom v hrubých rysoch, dávajúca súčasne popud k problémom, ktorými by bolo treba podrobne sa zaoberať.

Predovšetkým konštatuje autor, že najstaršie obyvateľstvo Podk. Rusi bolo slovanské a síce ruské, a od IX. stor. bola celá P. Rus spojená s veľkou ríšou bulharskou. Až na začiatku XI. storočia, po pripojení P. Rusi k Uhorsku za sv. Štefana, mizne názov tohoto obyvateľstva ako bulharského a je označované iba za ruské lebo rusínske. A jeho styky s československými susedmi nachádza autor už v IX. stor.

Po páde ríše veľkomoravskej utonie P. Rus, práve tak ako i Slovensko ve veľkom štáte uhorskom. Kdežto Slovensko pestuje i neďalej čulé styky so západným bratským národom českým a to v dobe kolonizácie, husitstva i protireformácie, Podk. Rus je príliš ďaleko na východe, aby i ju mohly zasiahnuť vlivy západné, prichádzajúce z Čiech.

Taktiež v dobe vlády Habsburgov patrí P. Rus k Sedmihradsku, ktoré je uzavreté proti západným vlivom, takže nakoniec prepadá P. Rus značnému úpadku kultúrnemu. A z tohoto ju zachráni jedine cirkevná unia v polovici 17. stor., ktorá má po stránke kultúrnej ďalekosiahlé následky. Koncom 18. a začiatkom 19. stor. preniká do P. Rusi i nové ponímanie národnosti vytvorené francúzskou revolúciou a rozmáha sa národné vedomie tamojšieho ľudu. Po kultúrnem rozkvetve doby Bachovej nastáva vyrovnaním rakúsko-uhorským pre Podk. Rus doba útisku a odnárodňovania. Ľud je chudobný keďže nechce zaprieť svoju národnosť, musí sa vyťahovať najmä do Ameriky a tam potom nastáva veľké porozumenie a úzka spolupráca medzi Čechmi, Slováckmi a Podk. Rusínmi. A táto srdečná spolupráca bola korunovaná veľkolepým úspechom nielen pre národ na území československom, ale i pre národ podkarpatoruský.

Napokon líči autor priebeh udalostí v Amerike a s tým súbežne v Podk. Rusi v rokoch 1918—1919. Tu vyzdvihuje zvlášť, že P. Rus bola pripojená k ČSR. podľa vôle slovanskej väčšiny tamojšieho obyvateľstva, so súhlasom zodpovedných našich reprezentantov a konečne na základe rozhodnutí mierovej konferencie, ktorá tu brala v úvahu dôležité medzinárodnoprávne dôvody ku zabezpečeniu všeobecného mieru.

Kniha je výstižným nadhodením komplexu problémov vyplývajúcich ze vstúpenia Podkarpatskej Rusi do nerozdielneho sväzku nášho štátu. Hutný obraz načrtnutý našim vynikajúcim historikom a diplomatom si zasluži, aby bol pozorne povšimnutý čo najširším kruhom čitateľskej obce, menovite právnickej.

F. Karpat.

DR. ING. KAREL KRÍŽ: *Perspektivy naší soudobé hospodářské krise*. Sv. 103. knihovny Svazu Národního Osvobození v Praze, 1935, 8°, stran 80, cena Kč 5.50. — Spisovatel přesvědčivě vysvětluje příčiny zhroucení evropského zahraničního obchodu a uvádí, proč se nám vede špatně a proč neklesá nezaměstnanost, ač stoupá výroba. Pak přichází k thématu, jak přebudovati národní hospodářství, aby se nám vedlo lépe, což navrhuje řešiti tím, že výrobu a oběh statků bude nutně řídit spotřebou

prospívající celku pracujících lidí, čili slovy, aby každý, kdo jest schopen pracovat, mohl se užítí svojí prací. Spisovatel dotýká se tím zásadních problémů sociálních a nutká tím čtenáře k přemýšlení. Knížku možno proto vše doporučiti.

Dr. Jindřich.

JUC. MARTIN V. KOLLER: *Sociální pojištění v Jugoslavii*. Vydavatelstvo čas. »Lidový advokát« v Praze, 1935, 8°, stran 28, Kč 6.30. — Autor zabývá se nejprve vývojem sociálního pojištění v Srbsku před světovou válkou a po trianonském míru a přechází pak k vyličení dnešního stavu jugoslávského sociálního pojištění. Zvláštní podrobnou stať věnoval autor historickému vývoji i dnešnímu stavu pensijního pojištění v Jugoslavii. Autorova knížka přichází právě v době, kdy počalo jednání v Jugoslavii o vzájemnostní dohodu o sociálním pojištění a bude proto vítána všemi zájemci, kteří jsou na dohodě jakkoliv interesováni. Knížka je však zajímavou a při tom přístupně psanou informací pro celou naši veřejnost, přinášejíc po prvé v naší literatuře systematický přehled o jugoslávském sociálním pojištění.

Dr. Jindřich.

AUTONOMIST: *Slovakia's plea for autonomy*. Slovak Literary Society, Middletown, USA, 1935, 8°, 124 str. Bez udání ceny. — Politický boj, který vede slovenská ľudová strana o autonomii pro Slovensko, neomezuje se již jen na zápas vnitropolitický, ale rozšiřuje se i za hranice. Kromě skupiny bývalých příslušníků strany, kteří přílišným radikalismem dospěli až k boji proti československému státu vůbec (Jehlička, Koreň), mají autonomisté za hranicemi a hlavně ve Spojených státech značnou řadu přívrženců, kteří sice nebojují přímo o rozbití československého společeného státu, ale žádají v něm pro Slovensko autonomii co nejšířší. Tato intence vedla také k vydání přítomné knížečky. Autor její se sice skryl za pseudonym — anonym »autonomista«, ale podle místa vzniku, Middletown a tiskárnu, která publikaci vytiskla (Jednota), nutno souditi, že jde o skupinu radikálních slovenských autonomistů, sdružených kolem časopisu Jednota a jejího vydavatele red. Josefa Huška, resp. o redaktora Huška samého.

Knížka je psána zcela ve stylu politických pamfletů západních států, vedle míst, která snesou i vážnou kritiku a opravdu něco povídají, je zde i velká snůška nepravd a polopravd, náznaků i vědomých a úmyslných překroucenin. Značná část knihy je věnována vyličení, jak došlo k sepsání pittsburské dohody, co obsahuje, zda a koho zavazuje a jaký je její osud v dnešním Československu. Zcela nepokrytě je zde útočeno na presidenta Masaryka, že nepřiznal pittsburské dohodě silnější moc než československé ústavě a s velkou dávkou ekvilibristiky je sestaveno, proč slovenští autonomisté nemohou uznati ústavu za závaznou před ustanoveními pittsburské úmluvy. Všichni slovenští politikové »československého« směru jsou vylučováni z národa a naopak zase vynášeni Hlinka a politické ľudové strany jako jediní vůdcové, dbalí opravdových práv a zájmů národa. Dlouhý výpočet Slováků-ministrů ve vládách československé republiky je učiněn pouze proto, aby o každém z nich mohlo býti napsáno, že byli »Hlasist«, »Panczechist« nebo jiný druh »nespolehlivého« Slováka. — Velmi široce obírá se publikace také sestavením »Slovenského klubu« v revolučním Národním shromáždění, vytýká, že jako zástupci Slováků byli jmenováni bez voleb lidé vládcí blízcí (volby nebyly ani v českých zemích!) a že tito lidé odhlasovali ústavu, která má rušit pittsburskou dohodu.

Knížečka byla rozeslána jistě všem »přátelům« Československa, neudělá pravděpodobně větších škod. Je psána příliš povrchně, než aby vážně myslícím lidem zaimponovala. Je však dobře, že ji známe i na Slovensku.

čb.